

Decizia nr. 19/ 19 martie 2018

Emitent: Înalta Curte de Casație și Justiție
Publicată în: Monitorul Oficial nr. 510 din 21 iunie 2018
Dosar nr. 3.251/1/2017

Iulia Cristina Tarcea	- președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului
Lavinia Curelea	- președintele delegat al Secției I civile
Rodica Dorin	- pentru Președintele Secției a II-a civile
Ionel Barbă	- președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Aurelia Rusu	- judecător la Secția I civilă
Beatrice Ioana Nestor	- judecător la Secția I civilă
Nina Ecaterina Grigoraș	- judecător la Secția I civilă
Bianca Elena Țândărescu	- judecător la Secția I civilă
Paula C. Pantea	- judecător la Secția I civilă
Lucia Paulina Brehar	- judecător la Secția a II-a civilă
Rodica Zaharia	- judecător la Secția a II-a civilă
Iulia Manuela Cîrnu	- judecător la Secția a II-a civilă
Veronica Magdalena Dănăilă	- judecător la Secția a II-a civilă
Virginia Florentina Duminecă	- judecător la Secția a II-a civilă
Florentina Dinu	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Gheza Attila Farmathy	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Denisa Angelica Stănișor	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Cezar Hîncu	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Mariana Constantinescu	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept competent să judece sesizarea ce formează obiectul Dosarului nr. 3.251/1/2017 este legal constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 27[^]5 alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința este prezidată de doamna judecător Iulia Cristina Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna Ileana Peligrad, magistrat-asistent, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 27[^]6 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizarea formulată de Tribunalul Sibiu - Secția I civilă în Dosarul nr. 8.860/306/2015 în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiunea de drept:

"dacă dispozițiile cărții I, titlul II, secțiunea a 4-a, art. 80 - 89 din Codul de procedură civilă se aplică și în faza de executare silită și dacă dispozițiile Deciziei nr. 9/2016 se referă și la faza de executare silită".

După prezentarea referatului cauzei de către magistratul-asistent, constatând că nu mai sunt alte chestiuni prealabile de discutat sau excepții de invocat, președintele completului, doamna judecător Iulia Cristina Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare asupra sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, a constatat următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

1. Tribunalul Sibiu - Secția I civilă a dispus, prin Încheierea din 25 octombrie 2017 pronunțată în Dosarul nr. 8.860/306/2015, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în baza art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la chestiunea de drept menționată.

2. Cererea de pronunțare a hotărârii prealabile a fost înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 23 noiembrie 2017 cu nr. 3.251/1/2017.

II. Temeiul juridic al sesizării

3. Art. 519 din Codul de procedură civilă stipulează următoarele:

"Dacă, în cursul judecătii, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și, asupra acesteia, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată".

III. Normele de drept intern care formează obiectul sesizării înaltei curți de casație și justiție cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile

4. Codul de procedură civilă:

Art. 84 alin. (1): Persoanele juridice pot fi reprezentate convențional în fața instanțelor de judecată numai prin consilier juridic sau avocat, în condițiile legii.

5. Decizia nr. 9/2016 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în Dosarul nr. 507/1/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 400 din 26 mai 2016, prin care s-a admis sesizarea formulată de Tribunalul Brașov - Secția I civilă în Dosarul nr. 21.531/197/2015 și s-a stabilit că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cererea de chemare în judecată și reprezentarea convențională a persoanei juridice în fața instanțelor de judecată nu se pot face prin mandatar persoană juridică, nici prin consilierul juridic sau avocatul acesteia din urmă (în continuare, Decizia nr. 9/2016).

IV. Expunerea succintă a procesului

6. Prin Cererea înregistrată pe rolul Judecătoriei Sibiu în data de 21 august 2015, cu nr. 8.860/306/2015, contestatorul A în contradictoriu cu intimata B, prin C, a formulat contestație la executare, solicitând anularea tuturor formelor de executare din Dosarul nr. 181/2013 al D, respectiv a publicației de vânzare imobiliară.

7. Judecătoria Sibiu - Secția civilă, prin Sentința civilă nr. 1.811/2017 de la 29 martie 2017, a respins excepția autorității de lucru judecat invocată de intimata B, excepția lipsei dovezii calității de reprezentant a C, invocată de către contestator, și contestația la executare formulată de contestatorul A.

8. Asupra calității de mandatar a C, instanța a reținut că această societate a semnat cererea de executare silită în calitate de mandatară a creditoarei B, calitate dobândită în baza unui contract de mandat.

9. Potrivit art. 84 din Codul de procedură civilă, persoanele juridice pot fi reprezentate convențional în fața instanțelor de judecată numai prin consilier juridic sau avocat, în condițiile

legii, iar această condiție este îndeplinită în cadrul executării silit declanșate la cererea creditoarei B, pentru că împrumutnicul C a semnat cererea de executare prin avocat.

10. Contestatorul nu a ridicat problema lipsei împuternicirii avocațiale, ci a procurii autentice pentru mandatarul C, însă art. 85 alin. (1) din Codul de procedură civilă se referă numai la persoane fizice, procura specială emisă în baza contractului de mandat reprezentând dovada calității de mandatar a C pentru a-i reprezenta interesele în activitatea de executare și de monitorizare a procedurii de punere în executare silită a titlurilor executorii deținute de B, ca fiind autorizată să înainteze cererile de executare silită către executorii judecătorești competenți, ceea ce mandatarul a și făcut, în speță, prin avocat.

11. Împotriva acestei sentințe a declarat apel contestatorul A, în susținerea căruia a arătat și că instanța a omis că în cartea I - Dispoziții generale, titlul II - Participanții la procesul civil, secțiunea a 4-a - Reprezentarea părților în judecată, art. 80 - 89, nu se prevede posibilitatea unei persoane juridice de a mandata o altă persoană juridică. Totodată, prin Decizia nr. 9/2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție s-a stabilit că reprezentarea convențională a persoanei juridice în fața instanțelor de judecată nu se poate face prin mandatar persoană juridică, nici prin consilierul juridic sau avocatul acesteia din urmă.

V. Motivele reținute de titularul sesizării care susțin admisibilitatea procedurii

12. Instanța de trimitere a constatat admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, conform art. 519 din Codul de procedură civilă, motivat de următoarele considerente:

a) existența unei cauze în curs de judecată în ultimă instanță, în condițiile în care cauza de față se află în faza apelului declarat împotriva Sentinței civile nr. 1.811 din 29.03.2017 a Judecătoriei Sibiu, decizia ce urmează a fi pronunțată fiind definitivă;

b) cauza se află în competența legală a completului de apeluri al Tribunalului Sibiu investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, conform art. 95 pct. 2 din Codul de procedură civilă;

c) referitor la ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată, de dezlegarea de principiu a aplicabilității dispozițiilor art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă și în faza de executare silită, respectiv dacă Decizia nr. 9/2016 se referă și la faza de executare silită atunci când folosește sintagma "în fața instanțelor judecătorești", depinde soluționarea raportului juridic dedus judecății, acesta vizând nulitatea actelor de executare silită ca urmare a faptului că persoana juridică care a formulat cererea de încuviințare a executării silită nu poate avea calitate de reprezentant al creditoarei persoană juridică - de modul de soluționare a acestei chestiuni de drept depinzând soluționarea definitivă a cauzei, respectiv fondul apelului dedus judecății;

d) este îndeplinită și ultima condiție, având în vedere că textul de lege ce se solicită a fi interpretat este conținut de un act normativ relativ recent intrat în vigoare, având un potențial mai mare de a conține probleme de drept noi, de natură a genera practică neunitară, cu toate că dificultatea sa nu este una serioasă.

VI. Punctul de vedere al completului de judecată

13. Art. 84 din Codul de procedură civilă și Decizia nr. 9/2016 produc efecte inclusiv în faza de executare silită, scopul legiuitorului și al instanței supreme fiind acela ca reprezentarea juridică convențională a persoanelor juridice, în toate formele sale de manifestare, să se facă exclusiv numai prin consilier juridic sau avocat.

14. Împrejurarea că textul art. 84 din Codul de procedură civilă și, implicit, și Decizia nr. 9/2016 folosesc sintagma "în fața instanțelor de judecată" nu exclude aplicabilitatea acestora în faza de executare silită.

VII. Punctele de vedere ale părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

15. Contestatorul apelant a susținut că lipsa calității de reprezentant decurge din dispozițiile art. 84 din Codul de procedură civilă, care prevăd limitativ și expres care sunt posibilitățile legale de reprezentare convențională a unei persoane juridice, coroborate cu Decizia nr. 9/2016. Totodată, art. 84 din Codul de procedură civilă face parte din cartea I - Dispozițiile generale, care se aplică tuturor fazelor procesului civil, deci și fazei de executare silită.

16. Intimata creditoare B a solicitat respingerea solicitării, apreciind că aceasta nu este o chestiune de a cărei lămurire să depindă soluționarea pe fond a dosarului, deoarece în intimata creditoare și C s-a semnat un contract de mandat, al cărui obiect este "reprezentarea intereselor băncii în activitatea de monitorizare a procedurii de punere în executare silită a titlurilor executorii deținute de către B prin intermediul executorilor judecătorești". În fapt, C administrează în numele băncii portofoliul de titluri executorii/creanțe al acesteia, în temeiul art. 792 din Codul civil. Prin urmare, în Dosarul execuțional nr. 181/2013 al D are calitatea de mandatar al băncii, societatea mandatară nu reprezintă banca în litigiile înregistrate pe rolul instanței, nu preia creanțele băncii într-un fel sau altul și nu se subrogă în drepturile băncii de creditor.

VIII. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

În jurisprudența instanțelor s-au conturat următoarele puncte de vedere:

17. Într-o opinie, s-a arătat că dispozițiile art. 80 - 89 din Codul de procedură civilă, precum și prevederile Deciziei nr. 9/2016 se aplică și în faza executării silite, deoarece aceasta este integrată procesului civil, fiind supusă, din punct de vedere procedural, aceluiași reguli incidente fazei judecătorești. S-a mai avut în vedere și faptul că Decizia nr. 9/2016 a fost pronunțată tot în legătură cu o problemă apărută cu privire la procedura de executare silită.

18. Într-o altă opinie, s-a învederat că dispozițiile art. 80 - 89 din Codul de procedură civilă și prevederile Deciziei nr. 9/2016 nu se aplică și în faza executării silite, întrucât atât art. 84 din Codul de procedură, cât și Decizia nr. 9/2016 folosesc sintagma "în fața instanțelor de judecată", or cererea de executare silită se depune în fața executorului judecătorec, care are calitate procesuală activă de a solicita instanței de executare încuviințarea executării silite. Aplicabilitatea a fost însă susținută în cazul acțiunilor promovate în fața instanțelor de judecată în legătură cu faza executării silite.

19. În competența Înaltei Curți de Casație și Justiție nu intră litigiile de natura celui ce face obiectul litigiului de fond, aceasta nestatuând nici prin mijloacele procedurale de unificare a practicii judiciare asupra chestiunii de drept în cauză.

20. Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că, la nivelul Secției judiciare - Serviciul judiciar civil, nu s-a verificat și nu se verifică practica judiciară în vederea promovării unui recurs în interesul legii.

IX. Jurisprudența Curții Constituționale

21. Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 246 din 25 aprilie 2017 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 602 din 26 iulie 2017, a respins excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

X. Raportul asupra chestiunii de drept

22. Prin raportul întocmit în cauză, conform art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă, s-a apreciat că sesizarea întrunește condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, în urma reformulării chestiunii de drept, susținându-se, pe fond, că, în interpretarea și aplicarea art. 664 alin. (2) din Codul de procedură civilă, reprezentarea convențională a persoanei juridice nu se poate face prin mandatar persoană juridică, nici prin consilierul juridic sau avocatul acesteia din urmă, potrivit art. 84 alin. (1) din Codul de

procedură civilă, astfel cum acesta a fost interpretat prin Decizia nr. 9/2016 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

XI. Înalta Curte de Casație și Justiție

XI.1. Asupra regularității sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unei hotărâri prelabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

23. În privința obiectului și a condițiilor sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prelabile, legiuitorul, în cuprinsul art. 519 din Codul de procedură civilă, instituie o serie de condiții de admisibilitate pentru declanșarea acestei proceduri, condiții care se impun a fi întrunite în mod cumulativ, respectiv:

- a. existența unei cauze aflate în curs de judecată;
- b. cauza să fie soluționată în ultimă instanță;
- c. cauza care face obiectul judecării să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza;
- d. ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată;
- e. chestiunea de drept identificată să prezinte caracter de noutate și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat și nici să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

24. De asemenea, potrivit dispozițiilor art. 520 din Codul de procedură civilă, actul de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție trebuie să cuprindă inclusiv motivele care susțin admisibilitatea sesizării, potrivit dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, punctul de vedere al completului, prin care să se argumenteze în concret necesitatea declanșării mecanismului de unificare a jurisprudenței pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, precum și punctul de vedere al părților.

25. În cauză se observă că sunt îndeplinite primele trei condiții de admisibilitate reglementate de art. 519 din Codul de procedură civilă, în sensul că litigiul în legătură cu care s-a formulat sesizarea este în curs de judecată, Tribunalul Sibiu, investit cu judecata apelului, urma să soluționeze cauza în ultimă instanță, iar cauza ce face obiectul judecării se află în competența legală a unui complet de judecată al tribunalului investit să o soluționeze.

26. În ceea ce privește a patra condiție, în jurisprudența sa, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a reținut în mod constant că obiectul sesizării l-ar putea constitui atât o chestiune de drept material, cât și una de drept procedural, dacă, prin consecințele pe care le produc, interpretarea și aplicarea normei de drept au aptitudinea să determine soluționarea pe fond a cauzei, rezolvarea raportului de drept dedus judecării.

27. Relativ la cerința ca de lămurirea textelor de lege cu privire la care se solicită pronunțarea prezentei hotărâri să depindă soluționarea pe fond a cererii deduse judecării, în limitele de competență conferite Înaltei Curți de Casație și Justiție de prevederile art. 519 din Codul de procedură civilă, sunt necesare anumite precizări.

28. În ceea ce privește reprezentarea persoanei juridice creditoare, prima instanță a reținut că intimatul creditor, prin împuternicit, prin avocat, a formulat cerere de executare silită a titlului executoriu reprezentat de un contract de credit, în vederea recuperării sumelor datorate de către debitorul contestator, în calitate de împrumutat. Mandatarul a semnat cererea de executare silită în această calitate, calitate dobândită în baza contractului de mandat.

29. A mai reținut prima instanță că procura specială emisă în baza contractului de mandat reprezintă dovada calității de mandatar pentru a-i reprezenta creditorului interesele în activitatea de executare și de monitorizare a procedurii de punere în executare silită a titlurilor executorii deținute, acesta fiind autorizat să înainteze cererile de executare silită către

executorii judecătorești competenți, ceea ce mandatarul a și făcut, în speță, prin avocat, fiind respectate astfel dispozițiile art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

30. În împuternicirea avocațială figurează mandatarul la rubrica referitoare la client, cu declinarea calității de mandatar al creditorului B, ceea ce înseamnă că de lămurirea solicitată depinde soluționarea cauzei (cu rezerva ca și contractul de asistență juridică să fie încheiat de avocat cu mandatarul, și nu cu creditorul, prin mandatar).

31. Aceasta deoarece, din perspectiva art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă, a cărui aplicare a fost solicitată de către contestator a fi făcută, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a reținut în Decizia nr. 9/2016 că nu poate fi primită nici interpretarea potrivit căreia cererea de chemare în judecată ar putea fi formulată și semnată de consilierul juridic sau avocatul persoanei juridice mandatare, deoarece art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă are în vedere consilierul juridic sau avocatul angajat de parte, și nu de reprezentantul convențional (paragraful 37 al deciziei anterior menționate).

32. Ca urmare a invocării prin cererea de apel a chestiunii de drept ce face obiectul prezentului dosar, intimata (creditor) a ridicat problema incidenței prevederilor art. 810 din Codul civil (prin reclamarea prevederilor art. 792 din Codul civil), potrivit cărora "administratorul poate sta în justiție pentru orice cerere sau acțiune referitoare la administrarea bunurilor și poate interveni în orice cerere sau acțiune având drept obiect bunurile administrate", fără ca în actul de sesizare să se facă o calificare a raportului juridic existent între intimată și persoana juridică mandatată să formuleze cererea de executare ca fiind unul de mandat sau un raport juridic născut dintr-o convenție de administrare a bunurilor altuia, supus prevederilor titlului V "Administrarea bunurilor altuia" din cartea a III-a "Despre bunuri" a Codului civil.

33. În cadrul prezentei proceduri nu se poate face o astfel de calificare (care ar presupune efectuarea unor verificări de fapt și analizare a probatoriului administrat în cauză, de apreciere a raportului juridic dintre intimată și mandatar), deoarece altfel s-ar depăși limitele în care se poate pronunța Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în temeiul dispozițiilor art. 519 și următoarele din Codul de procedură civilă.

34. Însă, în măsura în care situația concretă din speță va susține natura raportului juridic dintre creditor și mandatar ca fiind unul de administrare a bunurilor altuia, nu mai sunt discutabile în cauză prevederile legale valorificate de către contestator, ci dispozițiile speciale ale art. 810 din Codul civil, care instituie un caz de reprezentare legală, conferind administratorului dreptul de a sta în justiție pentru orice cerere sau acțiune referitoare la administrarea bunurilor altuia.

35. Art. 519 din Codul de procedură civilă nu definește noțiunea de "chestiune de drept", iar, în interpretarea acestei noțiuni, doctrina afirmă că sintagma trebuie raportată la prevederile cuprinse în art. 5 alin. (2) din Codul de procedură civilă, potrivit cărora "Niciun judecător nu poate refuza să judece pe motiv că legea nu prevede, este neclară sau incompletă", iar pentru a fi vorba de o problemă de drept reală, trebuie ca norma de drept disputată să fie îndoielnică, imperfectă (lacunară) sau neclară, să prezinte o dificultate suficient de mare și "să fie una veritabilă, legată de posibilitatea de a interpreta diferit un text de lege, fie din cauză că acest text este incomplet, fie că nu este corelat cu alte dispoziții legale, fie pentru că se pune problema că nu ar mai fi în vigoare".

36. Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a statuat, cu valoare de principiu, că, în sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu procedura pronunțării unei hotărâri prealabile, trebuie să fie identificată o problemă de drept care necesită cu pregnanță a fi lămurită, care să prezinte o dificultate suficient de mare, în măsură să reclame intervenția instanței supreme în scopul rezolvării de principiu a chestiunii de drept și al înlăturării oricărei incertitudini care ar putea plana asupra securității raporturilor juridice deduse judecării.

37. Examinând sesizarea și opiniile exprimate de instanțe, care prefigurează o practică neunitară, se apreciază chestiunea de drept supusă dezbaterii (reformulată însă, cum se va arăta în cele ce urmează) ca fiind una veritabilă, existând o dificultate reală de interpretare, care necesită o rezolvare de principiu pe calea procedurii prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă.

38. Art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă - singura normă legală dintre cele indicate care ar fi putut fi pusă în discuție, în limitele în care are a se pronunța Înalta Curte de Casație și Justiție, din perspectiva art. 519 din Codul de procedură civilă - prevede că "persoanele juridice pot fi reprezentate convențional în fața instanțelor de judecată numai prin consilier juridic sau avocat, în condițiile legii".

39. Prin Decizia nr. 9/2016 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept s-a stabilit că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cererea de chemare în judecată și reprezentarea convențională a persoanei juridice în fața instanțelor de judecată nu se pot face prin mandatar persoană juridică, nici prin consilierul juridic sau avocatul acesteia din urmă.

40. Textul legal a cărui interpretare se impunea a fi solicitată este însă cel cuprins în art. 664 alin. (2) din Codul de procedură civilă, potrivit căruia "Cererea de executare silită se depune, personal sau prin reprezentant legal sau convențional, la biroul executorului judecătoresc (...)", normă specială aferentă cadrului legal care interesează în cauză, relativ la reprezentarea convențională, prin susținerea eventualului caracter lacunar al acesteia din perspectiva nedefinirii clare a sintagmei sau a necorelării cu alte dispoziții legale.

41. Dispozițiile actuale ale Codului de procedură civilă au aceleași reglementări cu cele de la data cererii de executare silită - 13 martie 2013, dată în raport cu care se verifică îndeplinirea cerințelor legale în formularea acesteia, referirile la acestea urmând a fi făcute în numerotarea actuală.

42. Deși lipsa acestui text legal din actul de sesizare și modul în care chestiunea de drept a fost formulată reprezintă aspecte de natură a pune în discuție admisibilitatea sesizării - nu interpretarea, ci aplicarea unui text legal necorelat cu alte dispoziții legale și interpretarea unei sintagme dintr-o decizie a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, care oricum este și cea din textul legal vizat, fără a ridica probleme de dificultate - se impune, față de opiniile exprimate de instanțe și prefigurarea unei practici neunitare, reformularea chestiunii de drept, în sensul lămuririi sintagmei "reprezentare convențională" din art. 664 alin. (2) din Codul de procedură civilă, urmând a se verifica eventuala corelare a acestuia cu dispozițiile art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă, astfel cum acesta a fost interpretat prin Decizia nr. 9/2016 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

43. Este, de asemenea, îndeplinită și condiția caracterului de nouitate a chestiunii de drept, conținută într-un act normativ recent și asupra căreia instanța supremă nu a statuat în niciunul dintre modurile prevăzute de lege.

XI.2. Asupra fondului sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

44. Art. 664 alin. (2) din Codul de procedură civilă prevede că cererea de executare silită se depune și prin reprezentant convențional la biroul executorului judecătoresc, care, în termen de maximum 3 zile de la înregistrarea cererii, va solicita să se dispună încuviințarea executării silite de către instanța de executare, cum prevede art. 666 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

45. Deși cererea de executare se depune la executorul judecătoresc, acesta nu are competență în a o analiza, ci o înaintează instanței de executare, pe calea procesuală a încuviințării executării silite.

46. Scopul procedurii de încuviințare a executării silite constă în analizarea legalității și temeiniciei cererii de executare silită de către instanța de executare silită, având în vedere, astfel cum s-a subliniat în doctrină, și motivele pentru care se poate respinge cererea de încuviințare prevăzută de art. 666 alin. (5) din Codul de procedură civilă - cererea de executare silită este de competența altui organ de executare decât cel sesizat; hotărârea sau, după caz, înscrisul nu constituie, potrivit legii, titlu executoriu; înscrisul, altul decât o hotărâre judecătorească, nu întrunește toate condițiile de formă cerute de lege; creanța nu este certă, lichidă și exigibilă; debitorul se bucură de imunitate de executare; titlul cuprinde dispoziții care nu se pot duce la îndeplinire prin executare silită; există alte impedimente prevăzute de lege.

47. În ceea ce privește conținutul cererii de executare silită, art. 664 alin. (3) din Codul de procedură civilă face trimitere la art. 148 din același cod, articol care impune conținutul oricărei cereri adresate instanțelor judecătorești.

48. Activitatea executorului judecătoresc se limitează la acte de executare, care încep cu deschiderea dosarului de executare (sau, după caz, refuzul motivat al acestuia de deschidere a procedurii de executare), cum prevede art. 664 alin. (1) din Codul de procedură civilă, urmată de înaintarea cererii către instanța de executare, cu solicitarea de încuviințare a executării silite.

49. Atribuțiile executorului judecătoresc în etapa executării silite care interesează au fost explicitate și prin decizia Curții Constituționale nr. 895 din 17 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 84 din 4 februarie 2016, prin care s-a admis excepția de neconstituționalitate și s-a constatat că dispozițiile art. 666 din Codul de procedură civilă sunt neconstituționale [potrivit art. 666 alin. (2), declarat neconstituțional, executorul judecătoresc se pronunță asupra încuviințării executării silite, prin încheiere, fără citarea părților]. Ca urmare a acestei decizii, atribuțiile care îi revin executorului sunt cele anterioare Legii nr. 138/2014, revenindu-se practic la reglementarea de sub imperiul Codului de procedură civilă anterior (art. 373¹ prevedea că cererea de executare silită, însoțită de titlul executoriu, se depune la executorul judecătoresc, dacă legea nu prevede altfel, iar acesta, în termen de cel mult 5 zile de la înregistrarea cererii, va solicita instanței de executare încuviințarea executării silite, înaintându-i în copie cererea de executare și titlul respectiv).

50. Curtea Constituțională a reținut că "nu este de competența executorului judecătoresc să dispună el însuși executarea titlului executoriu, acesta putând efectua numai acte de executare în cadrul procedurii declanșate de către o instanță judecătorească. Intervenția instanței judecătorești nu se poate realiza ex post, eventual pe calea soluționării unei contestații la executare, conform art. 712 din Codul de procedură civilă, întrucât hotărârea acesteia nu poate nici înlătura și nici acoperi viciul de neconstituționalitate al actului care a declanșat executarea silită, fază a procesului civil, respectiv caracterul său extrajudiciar" (paragraful 23 al deciziei).

51. Totodată, a mai reținut Curtea Constituțională că "executorul judecătoresc, deși îndeplinește un serviciu public, îl reprezintă pe creditor în raportul execuțional care s-a născut între creditor și debitor, fiind, practic, un agent al acestuia; de altfel, onorariul său, parte a cheltuielilor de executare, chiar dacă, în final, cade în sarcina debitorului, este avansat de creditor [art. 670 din Codul de procedură civilă]. Astfel cum s-a subliniat și în Decizia nr. 458 din 31 martie 2009, executorul judecătoresc nu face parte din autoritatea judecătorească, iar activitatea sa, potrivit art. 4 din Legea nr. 188/2000, se află sub coordonarea și controlul Ministerului Justiției. Mai mult, acesta nu dispune de imperium - atribut care caracterizează numai judecătorul - pentru a da o hotărâre în baza căreia se dispune declanșarea executării silite, respectiv încheierea de încuviințare a executării silite, și nu beneficiază de atribuțiile de imparțialitate și de independență specifice numai instanțelor judecătorești (a se vedea și jurisprudența în materie a Curții Europene a Drepturilor Omului, respectiv Hotărârea din 22 mai 1998, pronunțată în Cauza Vasilescu împotriva României, paragraful 41, Hotărârea din 6 mai 2003, pronunțată în Cauza Kleyn și alții împotriva Olandei, paragraful 190, sau Hotărârea

din 15 octombrie 2009, pronunțată în Cauza Micallef împotriva Maltei, paragrafele 93 - 99)" (paragraful 24 al deciziei).

52. Prin urmare, depunerea cererii de executare la executorul judecătoresc are loc în organizarea procedurii de executare, aceasta fiind făcută însă pentru instanța de executare, către care se și înaintează, singura abilitată legal să încuviințeze executarea și să declanșeze procedura de executare silită, raționament confirmat inclusiv prin decizia Curții Constituționale anterior citată, prin luarea din competența executorului judecătoresc a încuviințării executării silite și reconferirii acesteia instanței, tocmai pentru faptul că "acesta nu dispune de imperium - atribut care caracterizează numai judecătorul - pentru a da o hotărâre în baza căreia se dispune declanșarea executării silite, respectiv încheierea de încuviințare a executării silite ... (...)".

53. Calitatea executorului judecătoresc de titular al cererii de încuviințare a executării silite nu infirmă cele anterior reținute privind poziția sa în această fază de executare, având în vedere și faptul că încheierea prin care se respinge cererea de încuviințare a executării silite poate fi atacată numai cu apel exclusiv de creditor, în termen de 15 zile de la comunicare, potrivit art. 666 alin. (6) din Codul de procedură civilă.

54. În acest context, care lămurește sintagma "depunerii cererii", conturată de poziția executorului judecătoresc în regimul cererii de executare silită, nu se mai justifică distincția făcută de instanțele naționale, generate de faptul că în art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă se face referire la reprezentarea convențională a persoanei juridice în fața instanței de judecată în vreme ce art. 664 alin. (1) arată că cererea de executare silită se depune la executorul judecătoresc.

55. Faptul că în cauză este pusă în discuție reprezentarea creditorului persoană juridică în formularea cererii de încuviințare a executării silite, și nu reprezentarea în fața instanței, ca etapă de judecată, nu înlătură aplicarea art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă, date fiind caracterul acesteia de dispoziție generală în materia reprezentării convenționale în fața instanței de judecată (în speță instanță de executare) și dezlegările Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept prin Decizia nr. 9/2016, inclusiv din perspectiva cadrului procesual în care aceasta a avut a se pronunța [cauza în care s-a pronunțat decizia a avut ca obiect o cerere de investire cu formulă executorie a unui contract de credit, cerere de natură necontencioasă, reglementată de o normă situată în cartea a V-a "Despre executarea silită", art. 641 alin. (2) din Codul de procedură civilă (în forma în vigoare la data respectivă) făcând referire la depunerea cererii de investire cu formula executorie de către creditor].

56. În concluzie, în condițiile în care instanța de executare este cea care analizează legalitatea și temeinicia cererii de executare silită formulate de creditor (încuviințând sau respingând cererea de încuviințare a executării silite), cerere care numai i-a fost înaintată de executorul judecătoresc, pe calea solicitării de încuviințare a executării silite, îi sunt aplicabile creditorului persoană juridică dispozițiile art. 84 alin. (1) din Codul de procedură, astfel cum acestea au fost interpretate prin Decizia nr. 9/2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în sensul că reprezentarea convențională a persoanei juridice în formularea cererii de executare silită nu se poate face prin mandatar persoană juridică, nici prin consilierul juridic sau avocatul acesteia din urmă.

57. Prin Decizia nr. 9/2016 (cu referire și la Decizia nr. XXII din 12 iunie 2006, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiunile unite în soluționarea recursului în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 936 din 20 noiembrie 2006, prin care s-a stabilit că "cererile de autorizare a constituirii și de înmatriculare a societăților comerciale de consultanță, asistență și reprezentare juridică sunt inadmisibile" - paragraful 26) s-a dat o rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată Înalta Curte de Casație și Justiție, statuându-se că "limitarea prevăzută de art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă intervine numai în situația în care persoana juridică optează pentru reprezentarea convențională

în fața instanței, caz în care își poate alege reprezentantul doar dintre categoriile prevăzute de textul menționat" (paragraful 32), precum și că "contractul de mandat încheiat între două persoane juridice produce efecte doar în planul dreptului material, nu și în planul dreptului procesual, guvernat, în material reprezentării, de norme imperative" (paragraful 33).

58. În concluzie, în condițiile în care se pune problema puterii unui mandat în planul dreptului procesual (cu rezerva infirmării cazului de reprezentare legală, cum s-a arătat mai sus), al redactării unei cereri pentru creditorul din titlul executoriu, supuse confirmării din punctul de vedere al legalității și temeiniciei de către instanța de judecată (instanța de executare), reprezentarea convențională a persoanei juridice nu se poate face prin mandatar persoană juridică, nici prin consilierul juridic sau avocatul acesteia din urmă, potrivit art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă, astfel cum acesta a fost interpretat prin Decizia nr. 9/2016 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

Pentru aceste considerente, în temeiul art. 521 cu referire la art. 519 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Tribunalul Sibiu - Secția I civilă în Dosarul nr. 8.860/306/2015 și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea și aplicarea art. 664 alin. (2) din Codul de procedură civilă, reprezentarea convențională a persoanei juridice nu se poate face prin mandatar persoană juridică, nici prin consilierul juridic sau avocatul acesteia din urmă, potrivit art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă, astfel cum acesta a fost interpretat prin Decizia nr. 9/2016 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 19 martie 2018.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
IULIA CRISTINA TARCEA

Magistrat asistent,
Ileana Peligrad